

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κυπριακή Δημοκρατία

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΑΞΗΣ ΣΤΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΡΑ.Σ.Ε.+

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2026-2027

ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ +
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2. ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	4
2.1. Ομαδική διδασκαλία	4
2.2. Εναλλασσόμενη διδασκαλία	6
2.3. Παράλληλη διδασκαλία	7
2.4. Διδασκαλία σε σταθμούς	8
2.5. Ένας/Μία διδάσκει, ένας/μία στηρίζει	9
3. ΒΗΜΑΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	10
4. ΜΙΑ ΑΚΟΜΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗ	11
5. ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΤΑΞΗ	13
6. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ	17

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Οδηγός αυτός αναφέρεται στην έννοια της συνδιδασκαλίας και τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους μπορεί να εφαρμοστεί, ώστε να αυξήσει τη συμμετοχή κάθε μαθητή/μαθήτριας στη σχολική τάξη και να διασφαλίσει το δικαίωμα όλων για ίσες ευκαιρίες εκπαίδευσης. Μέσα από τη συνεργασία των εκπαιδευτικών οι μαθητές/μαθήτριες βελτιώνουν την επίδοση και συμπεριφορά τους, ενώ οι ίδιοι/ες οι εκπαιδευτικοί νιώθουν περισσότερο ασφαλείς, ικανοποιημένοι/ες και αποτελεσματικοί/ές.

Συνδιδασκαλία θεωρείται μία μορφή διδασκαλίας στην οποία δύο προσοντούχοι/ες εκπαιδευτικοί διδάσκουν από κοινού, την ίδια ώρα στη γενική τάξη, επιδιώκοντας τη μέγιστη αλληλεπίδραση σε επίπεδο προγραμματισμού, υλοποίησης και αξιολόγησης του μαθήματος (Friend et al., 2015). Το 1995 η Lynne Cook και η Marilyn Friend πρότειναν έξι μοντέλα συνδιδασκαλίας, για να καταλήξουν αργότερα στα πέντε βασικότερα που χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα (Friend, Reising & Cook, 2010). Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, τα πέντε αυτά μοντέλα συνδιδασκαλίας μπορούν να εφαρμοστούν στη γενική τάξη με πολύ θετικά αποτελέσματα (Isherwood & Barger-Anderson, 2008· Obiakor et al., 2012· Tzivinikou, 2015).

Πρόσφατη έρευνα των Stroggilos et. al. (2023) κάνει μία σύνθεση των άρθρων που μιλούν γι' αυτά τα πέντε μοντέλα, θέλοντας να δείξει τη συχνότητα χρήσης τους, καθώς και τις επιδράσεις που αυτά έχουν στους/στις εκπαιδευτικούς και στους/στις μαθητές/μαθήτριες.

Τα μοντέλα αυτά είναι ενδεικτικά. Σκοπός τους είναι να δείξουν τους διάφορους τρόπους με τους οποίους οι εκπαιδευτικοί μπορούν να οργανώσουν την τάξη, το μάθημα και τους ρόλους τους, ώστε να βοηθήσουν στο μέγιστο δυνατό τους/τις μαθητές/μαθήτριές τους, ανάλογα με τους στόχους που θέλουν να επιτύχουν κάθε φορά. **Η έμφαση στη συνδιδασκαλία δεν πρέπει να δίνεται στην επιλογή του μοντέλου, αλλά στο ότι οι δύο εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι ευέλικτοι στις επιλογές τους και να συνεργάζονται ουσιαστικά σε κάθε στάδιο (του προγραμματισμού/σχεδιασμού, της υλοποίησης και της αξιολόγησης του μαθήματος).**

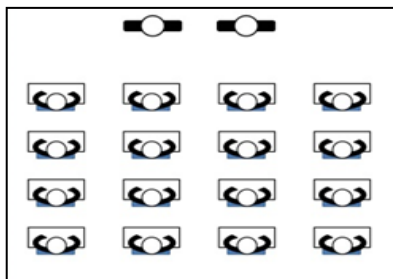
Τι ΔΕΝ είναι η συνδιδασκαλία;

- Η απλή συνύπαρξη δύο εκπαιδευτικών στην τάξη χωρίς ουσιαστική αλληλεπίδραση
- Η σπάνια ή καθόλου αξιοποίηση της διαφοροποίησης και η προτίμηση διδασκαλίας με παραδοσιακούς τρόπους
- Η επικράτηση ενός/μίας εκ των δύο εκπαιδευτικών
- Ο/Η ένας/μία εκπαιδευτικός έχει βοηθητικό ρόλο (φωτοτυπίες, διορθώματα, υλικό)
- Η διδασκαλία σε διαφορετικές αίθουσες ή διαφορετικό αντικείμενο
- Η ευθύνη του/της ενός/μίας εκ των δύο εκπαιδευτικών μόνο για συγκεκριμένους/ες μαθητές/μαθήτριες
- Η εφαρμογή διδασκαλίας χωρίς συνεργασία σε προγραμματισμό και αξιολόγηση

2. ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Η συνδιδασκαλία για να είναι αποτελεσματική πρέπει να στηρίζεται στον από κοινού προγραμματισμό και στην από κοινού αξιολόγηση και όχι μόνο στην από κοινού εφαρμογή. Το ιδανικότερο μοντέλο που μπορούν να αξιοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί για να έχουν τη μέγιστη αλληλεπίδραση μεταξύ τους είναι η ομαδική διδασκαλία, όπως παρουσιάζεται πιο κάτω.

2.1. Ομαδική διδασκαλία

Είναι όταν οι δύο εκπαιδευτικοί, προγραμματίζονται, διδάσκουν, αξιολογούν και αναλαμβάνουν ευθύνες από κοινού για όλους/ες τους/τις μαθητές/μαθήτριες της τάξης. Ο/Η κάθε εκπαιδευτικός μιλάει ελεύθερα και η διδασκαλία διεξάγεται με συζήτηση.

ΘΕΤΙΚΑ

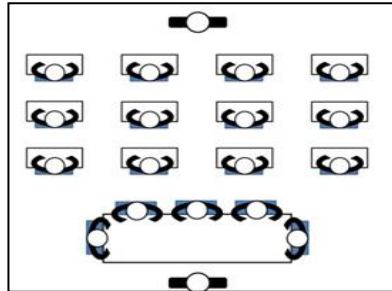
- Αύξηση προσοχής, συγκέντρωσης, ταχύτητας, ενεργού εμπλοκής μαθητών/ριών
- Υψηλότερες επιδόσεις μαθητών/ριών
- Εφαρμογή διαφοροποίησης σε σταθερή βάση
- Εφαρμογή ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας
- Εξατομικευμένη βοήθεια και ανατροφοδότηση σε μεγαλύτερο βαθμό (άμεση, συχνή)
- Βελτίωση συμπεριφοράς μαθητών/ριών (μείωση αρνητικών συμπεριφορών, κοινωνικοποίηση, σεβασμός, αύξηση αυτοπεποίθησης, δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας)
- Εμπλουτισμός γνώσεων εκπαιδευτικών μέσα από αξιοποίηση ποικίλων και καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας και αξιολόγησης
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων οργάνωσης και διαχείρισης της τάξης (καλύτερη διαχείριση χρόνου, ευκολότερος εντοπισμός παρανοήσεων και δυσκολιών, συνεργατική αντιμετώπιση προβλημάτων και δυσκολιών)
- Βελτίωση δεξιοτήτων οργάνωσης μαθήματος (συνεργασία στον προγραμματισμό και ανατροφοδότηση διδασκαλιών)
- Βελτίωση δεξιοτήτων επικοινωνίας και συνεργασίας εκπαιδευτικών, οι οποίοι/ες λειτουργούν ως θετικό πρότυπο για μαθητές/μαθήτριες
- Αλλαγή στάσεων εκπαιδευτικών (μαθαίνουν να κάνουν αυτοκριτική, να δέχονται κριτική, να συμβιβάζονται και να κάνουν διάλογο)
- Ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης, ισότητας και συνεργασίας με συναδέλφους (δικτύωση)
- Μείωση άγχους που προκαλείται από την ποικιλομορφία των γενικών τάξεων και τις πολλές ευθύνες των εκπαιδευτικών (μοιράζονται σκέψεις, συναισθήματα, ευθύνες)
- Ανάπτυξη θετικού κλίματος στην τάξη (πιο ευχάριστη διδασκαλία και μάθηση και δημιουργικές δραστηριότητες)

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

- Ανάγκη επιμόρφωσης και συνεχούς υποστήριξης εκπαιδευτικών
- Πολύπλοκη και απαιτητική μέθοδος
- Χρονοβόρα διαδικασία προγραμματισμού και αξιολόγησης
- Δύσκολη στην εφαρμογή, γιατί απαιτεί αρμονική συνύπαρξη δύο διαφορετικών προσωπικοτήτων και εθελοντική συμμετοχή

Πολλές φορές, όμως, οι ανάγκες του μαθήματος, καθώς και των μαθητών/ριών καθιστούν αναγκαία την αξιοποίηση άλλων μοντέλων συνδιδασκαλίας.

2.2. Εναλλασσόμενη διδασκαλία

Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε περιπτώσεις που ο/η ένας/μία εκπαιδευτικός θέλει να διδάξει το μάθημα της ημέρας στην πλειοψηφία των μαθητών/ριών, ενώ ο/η άλλος/η θέλει να διδάξει σε μια μικρότερη ομάδα περιεχόμενο στο οποίο χρειάζονται προ-διδασκαλία ή επανα-διδασκαλία. Οι ρόλοι τους μπορεί να εναλλάσσονται.

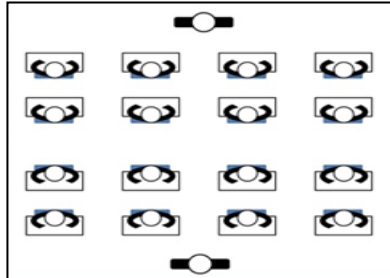
ΘΕΤΙΚΑ

- Ευκαιρίες για προ-διδασκαλία, επαναδιδασκαλία, αξιολόγηση βαθμού κατάκτησης της γνώσης, εξατομίκευση σε μαθητές/μαθήτριες με δυσκολίες, εμπλουτισμού σε μαθητές/μαθήτριες πιο προχωρημένους/ες
- Μείωση πιθανοτήτων αποτυχίας των μαθητών/ριών
- Χρήση ποικίλων τεχνικών και μέσων διδασκαλίας, π.χ. παιδιά με ακουστικό μαθησιακό στυλ να ακούσουν το κείμενο από τον/τη δεύτερο/η εκπαιδευτικό στη μικρή ομάδα αντί να το διαβάσουν
- Καλύτερη επικοινωνία με εκπαιδευτικό και εντοπισμός των πραγματικών αναγκών των παιδιών της μικρής ομάδας
- Μεγαλύτερη άνεση μαθητών/ριών να διατυπώσουν απορίες και να έχουν την ευκαιρία να ακουστούν από τον/την εκπαιδευτικό
- Καλύτερη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

- Πιθανός στιγματισμός των μαθητών/ριών της μικρής ομάδας

2.3. Παράλληλη διδασκαλία

Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε περιπτώσεις που οι δύο εκπαιδευτικοί προγραμματίζονται μαζί, η τάξη χωρίζεται σε δύο μεγάλες ετερογενείς ομάδες και ο/η κάθε ένας/μία αναλαμβάνει να διδάξει από μια ομάδα το ίδιο περιεχόμενο.

ΘΕΤΙΚΑ

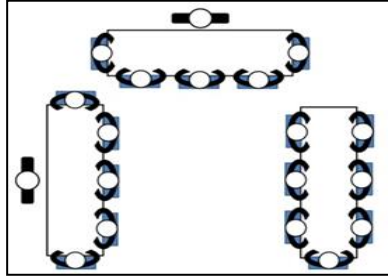
- Μειωμένος αριθμός μαθητών/ριών σε κάθε ομάδα
- Αύξηση συμμετοχής μαθητών/ριών (ευκαιρίες ανταπόκρισης)
- Περισσότερος χρόνος για σκέψη
- Σπανιότερα «κρύβονται» οι μαθητές/μαθήτριες
- Ευκολότερος εντοπισμός δυσκολιών
- Περισσότερη προσωπική επαφή με τον/την εκπαιδευτικό
- Καλύτερη απόδοση και επίδοση
- Μικρότερη διάσπαση προσοχής
- Καλύτερη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς από τους/τις εκπαιδευτικούς

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

- Έλλειψη αισθήματος συλλογικής εργασίας

2.4. Διδασκαλία σε σταθμούς

Αυτό το μοντέλο μπορεί να αξιοποιηθεί σε δύο διαφορετικές περιπτώσεις. Στην πρώτη περίπτωση, η τάξη χωρίζεται σε τρία τμήματα, από τα οποία τα δύο στηρίζονται απευθείας από τους/τις δύο εκπαιδευτικούς και το τρίτο τμήμα εργάζεται ανεξάρτητα, λαμβάνοντας συχνή ανατροφοδότηση. Στη δεύτερη περίπτωση, οι ομάδες που δημιουργούνται δεν παραμένουν σε μία θέση κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, αλλά μετακινούνται με τη σειρά στους τρεις διαφορετικούς σταθμούς που υπάρχουν, οι οποίοι έχουν διαφορετικό περιεχόμενο μεταξύ τους. Οι δύο εκπαιδευτικοί είναι υπεύθυνοι να διδάξουν το ίδιο περιεχόμενο στις ομάδες που περνούν από τον σταθμό τους.

ΘΕΤΙΚΑ

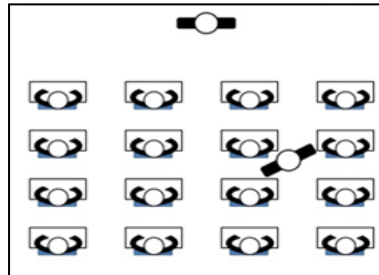
- Διαφοροποίηση ομάδων με βάση την ετοιμότητα, το μαθησιακό στυλ ή τα ενδιαφέροντα
- Ευκαιρία για ταυτόχρονη διδασκαλία περισσότερων διαστάσεων του ίδιου περιεχομένου
- Πιο ενεργητική συμμετοχή μαθητών/ριών
- Συχνή εναλλαγή δραστηριοτήτων
- Μείωση διάσπασης προσοχής

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

- Θόρυβος μεγαλύτερης έντασης στην τάξη
- Αύξηση συγκρούσεων μεταξύ μαθητών/ριών

2.5. Ένας/Μία διδάσκει, ένας/μία στηρίζει

Το συγκεκριμένο μοντέλο είναι **το λιγότερο χρήσιμο**, γιατί οι δύο εκπαιδευτικοί αλληλεπιδρούν ελάχιστα και οι μαθητές/μαθήτριες δεν επωφελούνται ιδιαίτερα από την ύπαρξη δεύτερου/ης εκπαιδευτικού στην τάξη. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό, ο/η ένας/μία εκπαιδευτικός έχει καθοδηγητικό ρόλο στη διδασκαλία και ο/η άλλος/η κινείται συνεχώς στην τάξη έχοντας υποστηρικτικό ρόλο, εξατομικευμένα ή σε μικρές ομάδες.

ΘΕΤΙΚΑ

- Το πιο απλό μοντέλο
- Διευκολύνει τη συντρέχουσα αξιολόγηση κατά τη διάρκεια εργασιών στην τάξη (αξιολόγηση ανάγνωσης, διόρθωμα ασκήσεων, επεξήγηση οδηγιών)
- Προσφέρει άμεση ανατροφοδότηση στους/στις μαθητές/μαθήτριες στην ατομική εργασία
- Παρέχει εξατομικευμένη διδασκαλία σε παιδιά που χρειάζονται ενίσχυση
- Διευκολύνει τη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς ή συνεργασίας

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

- Συνήθως τον καθοδηγητικό ρόλο έχει ο/η εκπαιδευτικός της γενικής τάξης
- Ο/Η δεύτερος/η εκπαιδευτικός παραμένει βοηθός και έχει παθητικό ρόλο κατά την παράδοση της νέας έννοιας στην ολομέλεια
- Δεν αξιοποιούνται οι γνώσεις και δεξιότητες του/ης δεύτερου/ης εκπαιδευτικού
- Χάνεται πολύτιμος χρόνος διδασκαλίας

Το σημαντικό σε όλα τα μοντέλα είναι **να γίνεται σωστή προετοιμασία με τη συνεργασία και των δύο εκπαιδευτικών** και να γίνεται εναλλαγή, ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν στη μάθηση. Το πώς μπορούν να γίνουν πράξη όλα αυτά επεξηγείται στη συνέχεια.

3. ΒΗΜΑΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
1. Αρχική αξιολόγηση	Κάνουμε αρχική αξιολόγηση στους/στις μαθητές/μαθήτριες, για να διαπιστώσουμε το μαθησιακό τους επίπεδο, τα ενδιαφέροντα και το μαθησιακό τους προφίλ, ώστε να μπορούμε να τα αξιοποιήσουμε στη διδασκαλία μας
2. Περιεχόμενο διδασκαλίας	Αποφασίζουμε για το περιεχόμενο της διδασκαλίας με βάση τις ανάγκες των μαθητών/ριών
3. Μοντέλο συνδιδασκαλίας	Επιλέγουμε το μοντέλο συνδιδασκαλίας που θα χρησιμοποιήσουμε, ανάλογα με τις ανάγκες διδασκαλίας και τον διαθέσιμο χρόνο για προγραμματισμό
4. Σχέδιο μαθήματος	Φτιάχνουμε το σχέδιο μαθήματος καθορίζοντας τους στόχους, τις μεθόδους διδασκαλίας, τις δραστηριότητες, τα μέσα και τα υλικά
5. Διαφοροποίηση	Αποφασίζουμε πώς θα κάνουμε διαφοροποίηση (περιεχομένου, διαδικασίας, αποτελέσματος), για να προσαρμόσουμε τη διδασκαλία μας σε όλους/ες ανεξαιρέτως τους/τις μαθητές/μαθήτριες Εφαρμόζουμε τη διαφοροποίηση καθολικά και όχι μόνο σε συγκεκριμένους/ες μαθητές/μαθήτριες που έχουν δυσκολίες για να μην στιγματίζεται κανένας/καμία
6. Διαμορφωτική αξιολόγηση	Επιλέγουμε τον τρόπο που θα παρέχουμε ανατροφοδότηση στους/στις μαθητές/μαθήτριές μας καθόλη τη διάρκεια της συνδιδασκαλίας, ώστε να χρησιμοποιούμε και οι δύο εκπαιδευτικοί την ίδια μέθοδο
7. Ρόλοι	Καθορίζουμε τον ρόλο που θα έχει ο/η καθένας/καθεμιά κατά τη διδασκαλία
8. Διαχείριση και οργάνωση τάξης	Σκεφτόμαστε πώς θα διαχειριστούμε και θα οργανώσουμε την τάξη από πριν (κανόνες, ρουτίνες, τρόποι πειθαρχίας, περιβάλλον τάξης) Κάνουμε ομαδοποίηση μαθητών/ριών συχνά, με βάση το επίπεδο ετοιμότητας, τα ενδιαφέροντα, το μαθησιακό προφίλ ή τις μεταξύ τους διαπροσωπικές σχέσεις

ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
9. Ετοιμασία υλικού	Συνεργαζόμαστε για να ετοιμάσουμε το υλικό μας
10. Εφαρμογή	Εφαρμόζουμε τη συνδιδασκαλία με ευελιξία και εναλλαγή στους τρόπους (ατομικά, σε ζευγάρια, ομαδικά, στην ολομέλεια)
11. Τελική αξιολόγηση	Αξιολογούμε τους/τις μαθητές/μαθήτριες με ποικίλους τρόπους (δελτία εξόδου, δοκίμια, προφορικές ερωτήσεις, συζητήσεις, παιχνίδια, ζωγραφική, παραγωγή γραπτού λόγου, δραματοποίηση)
12. Ανατροφοδότηση μαθήματος	Συζητούμε για τα θετικά στοιχεία, τα προβλήματα ή τις δυσκολίες που προέκυψαν και κάνουμε εισηγήσεις για βελτίωση
13. Επιμόρφωση	Συμμετέχουμε σε επιμορφώσεις και ζητούμε υποστήριξη από εξειδικευμένα άτομα ή τη διεύθυνση του σχολείου

4. ΜΙΑ ΑΚΟΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΗ

Έρευνα που διεξήχθη στο κυπριακό πλαίσιο το 2018 με σκοπό να μελετήσει τις επιδράσεις της συνδιδασκαλίας σε μαθητές/μαθήτριες και εκπαιδευτικούς, εισηγείται ένα νέο μοντέλο με την ονομασία «**Διαφοροποιημένη συνδιδασκαλία για την ενιαία εκπαίδευση**», σύμφωνα με το οποίο γίνεται από κοινού προετοιμασία, εφαρμογή και αξιολόγηση της διδασκαλίας μεταξύ δύο εκπαιδευτικών σε καθημερινή βάση.

Στόχος της είναι η μαθησιακή και κοινωνική συμμετοχή, η συνεργασία, η πρόοδος και η αλληλοαποδοχή μεταξύ των μαθητών/ριών, στο πλαίσιο ενός εκπαιδευτικού συστήματος που διασφαλίζει ότι όλοι/ες οι μαθητές/μαθήτριες εκπαιδεύονται στη γενική τάξη και ενός αναλυτικού προγράμματος που σέβεται τις ατομικές διαφορές και βασίζεται στις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας (Πολυδώρου, 2021).

Βασικές **προϋποθέσεις** για την επιτυχία αυτού του μοντέλου είναι οι εξής:

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

- Σωστή προϋπηρεσιακή και ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση, η οποία να δίνει έμφαση στη διαφοροποίηση και τη συνδιδασκαλία
- Κοινή φιλοσοφία εκπαιδευτικών βασισμένη στο κοινωνικό μοντέλο, όπου οι ατομικές διαφορές αντιμετωπίζονται ισότιμα ως θέμα ολόκληρης της τάξης και όχι του ατόμου
- Ισότιμος ρόλος των δύο εκπαιδευτικών τόσο στον σχεδιασμό, εφαρμογή και αξιολόγηση της διδασκαλίας, όσο και στις ευθύνες για μάθηση και διαχείριση όλων των μαθητών/ριών
- Θεσμοθετημένος κοινός χρόνος για προγραμματισμό, όπου θα γίνεται επιλογή περιεχομένου, πηγών, μέσων, υλικού, μεθόδων και δραστηριοτήτων, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα, το επίπεδο και το μαθησιακό προφίλ των μαθητών/ριών, μέσα από την ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών
- Ευέλικτη εφαρμογή με εναλλαγές και διαφοροποίηση για όλους/ες και όχι μόνο για μερικούς/ές
- Αξιολόγηση με ποικίλους τρόπους
- Αλληλοστήριξη των δύο εκπαιδευτικών και ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας εντός και εκτός σχολείου
- Στάσεις σεβασμού, αλληλοαποδοχής και συνεργασίας μεταξύ μαθητών/ριών και εκπαιδευτικών

ΘΥΜΟΜΑΣΤΕ

Όλα αυτά είναι όσα εφαρμόζουμε καθημερινά στη διδασκαλία μας, ούτε περισσότερα, ούτε λιγότερα.

Στην αρχή πιθανόν να φαίνονται βουνό, αλλά με την πάροδο του χρόνου όλα γίνονται ευκολότερα και πιο ευχάριστα, αφού εργάζονται δύο εκπαιδευτικοί για έναν κοινό στόχο.

Αξίζει να δοκιμάσουμε και να προσπαθήσουμε να αλλάξουμε τη διδασκαλία μας προς το καλύτερο!

5. ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΤΑΞΗ

Οι εκπαιδευτικοί έχουν στη διάθεσή τους πληθώρα επιπλέον υλικού. Μέρος του υλικού που παρουσιάζεται δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του έργου «Μαθαίνω ελληνικά στο νηπιαγωγείο: Υποστήριξη νηπιαγωγών και Υπηκόων Τρίτων Χωρών», το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε από την Ε.Ε. και την Κυπριακή Δημοκρατία. Στις σελίδες που ακολουθούν, έχει επιλεγθεί και παρουσιάζεται το υλικό που μπορεί να αξιοποιηθεί στη γενική τάξη νηπιαγωγείου και δημοτικού σχολείου.

Εικονογραφημένες ιστορίες, βίντεο κινουμένων σχεδίων με την περίληψη κάθε ιστορίας σε εννιά γλώσσες, αφήγηση ιστοριών σε ηχητικό αρχείο, ένα τραγούδι για κάθε ιστορία

Η κάθε ιστορία δίνεται με ενισχυμένη εικονογράφηση. Το κάθε παιδί μπορεί να ακούσει την περίληψή της στην πρώτη του γλώσσα, ώστε όταν γίνεται η αφήγηση στην τάξη, να μπορεί να καταλάβει το νόημα και να θυμάται πιο εύκολα και το ελληνικό λεξιλόγιο κάθε ενότητας. Θα βρείτε τις ιστορίες, τις αφηγήσεις, τα βίντεο και τα τραγούδια, στον [σχετικό σύνδεσμο](#).

Οι θεματικές των ιστοριών περιλαμβάνουν το βασικό λεξιλόγιο πολλών από τις ενότητες που διδάσκονται στην Α' τάξη και στο επίπεδο Α1 (χαιρετισμοί-συστάσεις, εαυτός, σχολείο, μέρη του σώματος, καθημερινότητα, μέσα μαζικής μεταφοράς, ζώα, μέρη του σπιτιού, καιρός, επαγγέλματα, κ.λπ.).

Παραδείγματα διδασκαλίας των ιστοριών του Νέστορα του Κάστορα στο δημοτικό σχολείο

Στην ιστοσελίδα της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης της Διεύθυνσης Δημοτικής Εκπαίδευσης, θα βρείτε παραδείγματα που έχουν σταλεί από τα Δημοτικά Σχολεία Λεμεσού ΙΓ' (Κ.Α) - Αγίου Σπυρίδωνα και Αγίου Τύχωνα, όπου οι ιστορίες του Νέστορα του Κάστορα συνδυάστηκαν με τις θεματικές ενότητες του Α1 και της Α' τάξης.

Μπορείτε να βρείτε τις παρουσιάσεις με τα παραδείγματα, ως εξής:

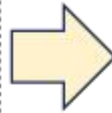
1. [Πάρτι γενεθλίων](#) (Ενότητα «Φαγητό - Ποτό»)
2. [Η δική μου ιστορία](#) (Ενότητα «Εαυτός» και «Χαιρετισμοί - Συστάσεις»).

Εφαρμογή (application) λεξιλογίου

Η εφαρμογή λεξιλογίου περιλαμβάνει 200 διαδραστικές δραστηριότητες για 20 θεματικές (ακούω και διαλέγω, τροχός της τύχης, bingo, ακούω και βάζω τις εικόνες στη σειρά, drag and drop, παιχνίδι μνήμης κ.ά.). Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εμπέδωση του λεξιλογίου των εικονογραφημένων ιστοριών. Επιτρέπει την αυτόνομη εργασία των παιδιών, αφού δίνεται ανατροφοδότηση όταν η άσκηση συμπληρωθεί. Η εφαρμογή και οι οδηγίες εγκατάστασής της, βρίσκονται στον [σχετικό σύνδεσμο](#).

Διαδραστικές κάρτες λεξιλογίου

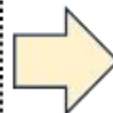
Στις 48 διαδραστικές παρουσιάσεις δίνεται ηχητική απόδοση των λέξεων, ώστε τα παιδιά να μπορούν να εργάζονται αυτόνομα, μαθαίνοντας λεξιλόγιο. Οι [διαδραστικές κάρτες](#) μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για προ-διδασκαλία του λεξιλογίου των εικονογραφημένων ιστοριών, αφού οι θεματικές ενότητες ταυτίζονται. Οι κάρτες δίνονται και σε [μορφή παρουσίασης](#).

Το κάθε εικονίδιο που φαίνεται στη διπλανή εικόνα, αντιπροσωπεύει έναν θεματικό κύκλο. Ανοίγοντάς τους, οι θεματικοί κύκλοι περιλαμβάνουν περισσότερες από μία διαδραστικές παρουσιάσεις, οι οποίες παρουσιάζουν κάθε φορά μια διαφορετική υποθεματική.

Μεταφρασμένα ηχητικά αρχεία καθημερινής επικοινωνίας και γνωστικών αντικειμένων

Στην ιστοσελίδα του έργου, μπορείτε να βρείτε διάφορες φράσεις καθημερινής επικοινωνίας (γνωριμίας, υποδοχής στο σχολείο, ρουτίνες) σε ηχητικά αρχεία σε εννιά γλώσσες. Ηχητικά αρχεία μεταφρασμένα στις ίδιες γλώσσες (ελληνικά, αγγλικά, αραβικά, βουλγαρικά, γαλλικά, γεωργιανά, ουκρανικά, ρουμανικά, ρωσικά) υπάρχουν και για διάφορα γνωστικά αντικείμενα (επεξηγήσεις, οδηγίες κ.λπ.). Τα μεταφρασμένα ηχητικά αρχεία βρίσκονται στον [σχετικό σύνδεσμο](#).

Καλημέρα σε όλους παιδιά!

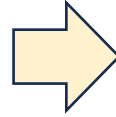
Πώς σε λένε;/ Ποιο είναι το όνομά σου;

Οδηγίες για δημιουργία δραστηριοτήτων σε λογισμικά

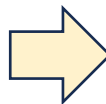
Μπορείτε να βρείτε οδηγίες και επεξηγήσεις για το πώς φτιάχνουμε διάφορες δραστηριότητες στα πιο κάτω λογισμικά, ως εξής:

1. Λογισμικό Wordwall: [Σύνδεσμος](#)
2. Λογισμικό PlayPosit: [Σύνδεσμος](#)
3. Εφαρμογή Chatterpix: [Σύνδεσμος](#)
4. Πώς φτιάχνουμε Βίντεο από παρουσίαση: [Σύνδεσμος](#)

Υλικό για εργασία σε σταθμούς εργασίας στη γενική τάξη

Το υλικό αυτό αφορά στη δημιουργία δραστηριοτήτων για την ίδια θεματική, στη γενική τάξη, για όλα τα επίπεδα γλωσσομάθειας: φυσικούς/ές ομιλητές/ομιλήτριες, A1, A2 και B1. Οι δραστηριότητες είναι έτοιμες και δίνονται στον/στην εκπαιδευτικό σε έτοιμο οδηγό, με διάγραμμα στο οποίο καταγράφεται πώς εργάζονται τα παιδιά στους σταθμούς και στα επίπεδα γλωσσομάθειας. Υλικό έχει αναπτυχθεί για όλες τις τάξεις του δημοτικού σχολείου, συμβαδίζει με το Αναλυτικό Πρόγραμμα του Υ.Π.Α.Ν., το Κ.Ε.Π.Α. και το πλαίσιο ανάπτυξης ικανοτήτων για δημοκρατικό πολιτισμό και αφορά σχεδόν όλα τα γνωστικά αντικείμενα. Είναι διαθέσιμο στον [σχετικό σύνδεσμο](#).

Ενδεικτικός Χρόνος/ Σταθμός	Σταθμός Ανεξάρτητης Μελέτης	Σταθμός Εκπ/κου	Σταθμός Συνεργασίας	Σταθμός Τεχνολογίας
10' 1η δραστ.		Φ.Ο., A1, A2, B1		
25' 2η δραστ.	Φ.Ο.	B1		A1, A2
15' 3η δραστ.	B1	Φ.Ο.	A2	A1
15' 4η δραστ.			Φ.Ο., A1, A2, B1	
10' 5η δραστ.		Φ.Ο., A1, A2, B1		
25' 6η δραστ.			B1	Φ.Ο., A1, A2
25' 7η δραστ.		Φ.Ο., A1, A2, B1		
25' 8η δραστ.	B1			
25' 9η δραστ.	A1, A2, B1			
20' 10η δραστ.				
20' 11η δραστ.				
20' 12η δραστ.				

↓ Εγχειρίδιο εκπαιδευτικών

↓ Μαθήτριες και μαθητές
Φ.Ο.

↓ Μαθήτριες και μαθητές A1

↓ Μαθήτριες και μαθητές A2

↓ Μαθήτριες και μαθητές B1

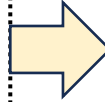
Δραστηριότητες

Ψηφιακό αποθετήριο δραστηριοτήτων

Το υλικό αυτό αφορά σε ψηφιακές δραστηριότητες όπως drag and drop, hotspots, συμπλήρωση κενών, flashcards, κ.ο.κ., οι οποίες αφορούν όλα τα γνωστικά αντικείμενα και όλα τα επίπεδα γλωσσομάθειας. Οι δραστηριότητες αυτές δίνουν άμεση ανατροφοδότηση στους/στις μαθητές/ μαθήτριες.

Οι δραστηριότητες είναι ταξινομημένες ανά τάξη και ανά γνωστικό αντικείμενο.

Όλο το υλικό είναι διαθέσιμο στον [σχετικό σύνδεσμο](#).

Αναζήτηση Αντικειμένου

Γνωστικό Αντικείμενο

- ☐ Γλωσσικό μάθημα (90)
- ☐ Περιβαλλοντική Αγωγή (10)
- ☐ Αγωγή Υγείας και Ζωής (31)
- ☐ Ιστορία και αγωγή του πολίτη (2)
- ☐ Φυσική Αγωγή (3)
- ☐ Φυσικές Επιστήμες (2)

Τάξη

- ☐ 1stgrade (24)
- ☐ 6thgrade (33)
- ☐ 2ndgrade (22)
- ☐ 3rdgrade (11)
- ☐ 4thgrade (21)
- ☐ 5thgrade (17)

NS (25) B1 (9)

Κι αν υπήρχε μόνο μία γλώσσα; (F.SL.31.)

By THEODORA PATSIDOU 28 Μαρτίου 2024

Read More

Κι αν υπήρχε μόνο μία γλώσσα;(F.SL.26.)

By THEODORA PATSIDOU 28 Μαρτίου 2024

Read More

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

Friend, M. & Cook, L. (1995). Co-Teaching: Guidelines for Creating Effective Practices. Focus on Exceptional Children, 28(3).
<https://doi.org/10.17161/foec.v28i3.6852>

Friend, M., Embury, D. C., & Clarke, L. (2015). Co-teaching versus apprentice teaching: An analysis of similarities and differences. *Teacher Education and Special Education*, 38(2), 79-87.

Friend, M., Reising, M., & Cook, L. (2010). Co-Teaching: An Overview of the Past, a Glimpse at the Present, and Considerations for the Future. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 37(4), 6-10. <https://doi.org/10.1080/1045988X.1993.9944611>

Isherwood, R. S., & Barger-Anderson, R. (2008). Factors affecting the adoption of co-teaching models in inclusive classrooms: One school's journey from mainstreaming to inclusion. *Journal of Ethnographic and Qualitative Research*, 2(2), 121-128.

Obiakor, F. E., Harris, M., Mutua, K., Rotatori, A., & Algozzine, B. (2012). Making inclusion work in general education classrooms. *Education and Treatment of Children*, 35(3), 477-490.

Πολυδώρου, Α. (2021). *Διαφοροποιημένη συνδιδασκαλία για την ενιαία εκπαίδευση: Κατανοώντας την πορεία προς την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και την ακαδημαϊκή και κοινωνική βελτίωση των μαθητών και μαθητριών* [Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Κύπρου].

Strogilos, V., King-Sears, M.E., Tragoulia, E., Voulagka, A. & Stefanidis, A. (2023). A meta-synthesis of co-teaching students with and without disabilities. *Educational Research Review*, 38.
<https://doi.org/10.1016/j.edurev.2022.100504> .

Tzivinikou, S. (2015). Collaboration between general and special education teachers: Developing co-teaching skills in heterogeneous classes. *Problems of Education in the 21st Century*, 64, 108-119.